

[Laad meer berichten...](#)

‘De schuldige voor de financiële crisis? De ongrijpbare technologie’

INTERVIEW TECHNIEKFILOSOOF MARK COECKELBERGH OVER DE
VERBORGEN GEVAREN VAN DE FINANCIËLE HOCUS POCUS

 Vandaag om 03:00

 Economie

Technologie heeft een veel grotere impact op de mens dan wij voor mogelijk houden. Met name in de financiële wereld hebben we choquerend veel aan de techniek overgelaten, waarschuwt professor en filosoof Mark Coeckelbergh in zijn nieuwe boek *Money Machine*. ‘Er is geen controle en geen overzicht meer. Het enige wat we nog kunnen doen als het misloopt, is de stekker eruit trekken.’

wereld, dat hij moest uitwijken naar het buitenland om naam te maken in de universitaire wereld.

Zij het wel met opmerkelijk succes. Eerst was hij in Nederland actief op de universiteiten van Maastricht en Twente, waar hij zich specialiseerde in robotethiek en drones, een onderwerp waarover hij ook vandaag nog van de VS tot Rusland door media wordt ondervraagd. Maar Coeckelbergh wilde meer en stapte anderhalf jaar geleden over naar De Montfort University in het Engelse Leicester, waar hij nu 'Technologie en Sociale Verantwoordelijkheid' doceert en de kans krijgt om zijn onderzoeksdomein steeds verder uit te breiden.

Met zijn nieuw boek *Money Machine*, dat niet alleen in Engeland maar ook in de VS zal worden uitgegeven, probeert de Belgische professor ditmaal de financiële wereld een ethische spiegel voor te houden.

Wat heeft u ertoe aangezet dit boek te schrijven?

'Het idee is gerijpt tijdens de financiële crisis van 2008. Iedereen had het maar over de economische gevolgen van de financiële vloedgolf die plots wereldwijd banken, overheden en uiteindelijk ook tal van gewone mensen in de problemen bracht. Maar bijna niemand had het over de rol die technologie in dat verhaal speelde. Zelfs in robotethiek is dit nog grotendeels onontgonnen terrein. Terwijl er wel volop naar verantwoordelijken voor de financiële crisis wordt gezocht. Maar misschien zijn die er niet. Misschien moeten we de verantwoordelijkheid voor de financiële crisis eerder zoeken in de ongrijpbare technologische processen die onzichtbaar ons leven beïnvloeden en sturen.'

Origineel is dat uw boek focust op zowel de ethische, sociale als politieke aspecten van financiële technologie. Waarom?

'Omdat de impact van financiële technologie zwaar wordt onderschat. Je

sociale verhoudingen zwaar beïnvloedt. Die onzichtbare processen blootleggen, is wat mij interesseert.'

Een van de problemen die u schetst, is dat financiële technologie een steeds grotere afstand creëert tussen mensen, waardoor een gebrek aan controle en overzicht ontstaat. Met name bij zogeheten High Frequency Trading, waarbij supercomputers duizenden beustransacties uitvoeren in slechts enkele milliseconden.

'Dat klopt. De enorme expansie van beursorders door computers creëert een virtuele wereld boven onze hoofden. Waarbij de gewone burger en de politici eigenlijk niet meer weten of niet meer begrijpen wat er gebeurt. Laat staan dat ze er nog controle over hebben.'

'En dat terwijl in sommige niches van de financiële markten tot 80 procent van alle beurshandel door computeralgoritmen wordt uitgevoerd, zonder tussenkomst van mensen. Dat lijkt mij veel gevaarlijker dan de zogeheten terminatorrobot waar Hawking en Musk zo vaak overdreven voor waarschuwen. Een robot of een drone die boven je hoofd vliegt, zie je nog. Wiskundige algoritmes niet.'

U stelt terecht in het boek dat zelfs de whizzkids die de algoritmes schrijven, de zogeheten quants, zich ook niet bekommeren om de ethische en sociale impact van hun wiskundige formules. Ze zitten veilig in hun bubbel.

'Veel computerwetenschappers hebben inderdaad weinig voeling met de gevolgen van hun werk voor de samenleving. Ik merk dat dagelijks in de lessen. Daar proberen wij zo goed en zo kwaad mogelijk verandering in te brengen. Maar dat is heel moeilijk, want die mensen zijn zo gebiologeerd door techniek, dat al de rest bijzaak wordt.'

'En dat zie je eigenlijk overal in onze samenleving. We leiden bijna alleen

Als de financiële industrie geen rekening houdt met de maatschappij, dan moet de overheid ingrijpen en bepaalde ethische grenzen trekken. Door de grote lobbykracht van de bankiers, lukt dat voorlopig erg moeilijk.

'Ik zou daarvoor niet altijd naar de overheid wijzen. Ik denk dat een groot deel van de oplossing in een betere opleiding en opvoeding zit.

Computerexperts en technici moeten van in het middelbaar onderwijs meer ethiek meekrijgen. Want op latere leeftijd is het vaak te laat om die gevoeligheid nog te ontwikkelen.'

Zal dat echt volstaan, denkt u? De voorbije jaren hebben toch aangetoond dat er in de top van de financiële wereld door de keiharde concurrentie geen plaats is voor ethiek. Wie in de Londense City een transactie weigert om ethische redenen, mag de volgende ochtend al inpakken en verliest al zijn privileges.

'Dat kan ik niet ontkennen. Ethiek bepaalt vaak hoogstens de keuze tussen werkgever A en B. Maar eens je op je werk zit en er concrete acties van je gevraagd worden, vergeten mensen ethiek snel. Dat moeten we veranderen.'

'En de tijd dringt, zeker wat de financiële wereld betreft. Daar hebben we zoveel aan de techniek overgelaten, dat het enige wat je daar nog kunt doen als het misgaat, de stekker eruit trekken is. Ik vind dat choquerend. Als we hier niets aan doen, kan de financiële crisis zo weer gebeuren.'

Ook u stelt vast dat er een steeds grotere spanning bestaat tussen de wetgeving en de ethiek. In uw boek wilde u daar niet dieper op ingaan. Waarom eigenlijk niet?

'Wetgeving pakt volgens mij slechts een deel van het probleem aan. Mensen gaan immers altijd weer manieren vinden om die te omzeilen.

goed en moet er niet verder over de sociale impact nagedacht worden. Je moet eerder de motivatie van mensen stimuleren om ethischer te handelen.'

In uw boek nuanceert u ook het beeld van de mens die alles maar zou ondergaan. Het doembeeld van Singularity, waarbij de machines slimmer worden dan de mens en ons gaan domineren, pikt u niet.

'Ik snap wel de redenering van dat soort doemdenkers. Ze kijken naar een mathematisch model waarbij ze vaststellen dat de rekenkracht in sneltempo toeneemt, zie de Wet van Moore, maar ze gaan daarin veel te ver. De toekomst is niet gedetermineerd. De wereld wordt nog altijd gedomineerd door sociale relaties en niet door techniek. En sociale relaties kan je veranderen. Dat is zeker niet makkelijk, maar het kan.'

Hoe?

'Bijvoorbeeld door lokaal initiatieven te nemen. Want wat op de globale financiële markten gebeurt, heeft ook altijd een lokale impact. En omgekeerd. Bijvoorbeeld door het introduceren van alternatieve munten of het ontwikkelen van sociale initiatieven zoals het Kiva-platform, waarbij je via internet startende ondernemers over de hele wereld een lening of microkrediet tot 25 dollar kunt geven.

Ik ben dus zeker geen technologiepessimist. Integendeel, ik denk dat de oplossing vooral uit die richting zal komen. Vooral de jongeren zijn daar al mee bezig. Daar hoor ik vaak: we gaan het zelf doen.'

'Resist versus reform', is een tegenstelling die u aanhaalt. Technologie is deel van het probleem, dus moet het ook een deel van de oplossing worden. Maar hoe moet de technologie veranderen?

'Geleidelijk en van onderen uit. Met bitcoin bijvoorbeeld, typisch een

doeleinden kan worden gebruikt, maar het is een mooi voorbeeld van een technologie die zich horizontaal onder de waterlijn razendsnel ontwikkeld heeft.

Maar ook de deeleconomie, via ruilhandel op internet, tijdskrediet enzovoorts. Daar zie je dat er wereldwijd een andere manier van denken aan het ontstaan is, een andere manier van met elkaar omgaan. Een alternatief voor de klassieke economie en financiële wereld. Via dit soort virtuele ruilsystemen kan je ook vrijwilligerswerk financieel gaan waarderen, waardoor deze mensen – die vaak een belangrijke bijdrage leveren aan onze samenleving – iets terugkrijgen voor hun inspanningen en hoger op de ladder komen. Laat ons de technologie gebruiken om dit soort andere relaties tussen mensen te stimuleren.'

Is het financiële systeem vertragen de oplossing, zodat we weer overzicht krijgen op wat er gebeurt. Zodat een mens indien nodig opnieuw een escapetoets kan duwen.

'Een snelheidslimiet voor *high frequency trading* is zeker een goed idee. Er wordt in de sector al volop over gedebatteerd. En ook het idee van *slow money*, ben ik wel genegen. Het is zeker een deel van de oplossing.'

U roept ook op tot meer wetenschappelijk onderzoek over dit probleem. Maar wie gaat dat betalen? De financiële industrie zelf?

(lacht) 'Goeie vraag. Het is nu al aartsmoeilijk om onderzoeksgeld voor dit soort onderzoeksdomeinen los te krijgen. Daardoor heb ik dit boek in mijn vrije tijd moeten schrijven. Sponsoring van de financiële wereld lijkt mij uit den boze. In dit specifieke geval lijkt het me wél belangrijk dat er een sterke en onafhankelijke overheid is die verder onderzoek naar de sociale impact van financiële technologie kan financieren.'

Nico Tanghe

lezen omdat net gedeeld werd door een abonnee van De Standaard: Paul Coeckelbergn.

Financiële sector

Robotica

Deeleconomie

NIET TE MISSEN

'Juf, wil je mijn vriendje worden op Facebook?'

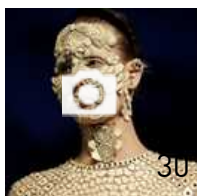
5 opdrachten in t

MEEST RECENT

MEEST GELEZEN

12:06 | **Oostenrijkse bondskanselier vergelijkt Hongaars**
...

11:39 | **IN BEELD. Givenchy pakt New York in**

11:18 | **Franse ingenieur ontwerpt allereerste 3D-viool**

11:17 | **Givenchy eert 9/11 met bijzondere show**

11:02 | **Vier kinderen vermist na schipbreuk voor Grieks eiland**

11:02 | **Vijftig doden na ontploffing gasflessen in Indisch ...**

10:58 | **Kris Boeckmans is gerepatriëerd naar België**

10:27 | **Vijf doden bij ongeval met trein en auto in Duitsland**